

**Social- og
Boligstyrelsen**

Videnskatalog
Kompetenceudvikling i
"Styrket match af barn
og anbringelsessted"

Februar 2024

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af:

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Indhold udarbejdet af
Birgitte Schjær Jensen
Anne Marie Villumsen
– begge fra Birgitte Schjær
www.birgitteschjaer.dk

Udgivet februar 2024

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

ISBN: 978-87-94445-37-5

Indhold

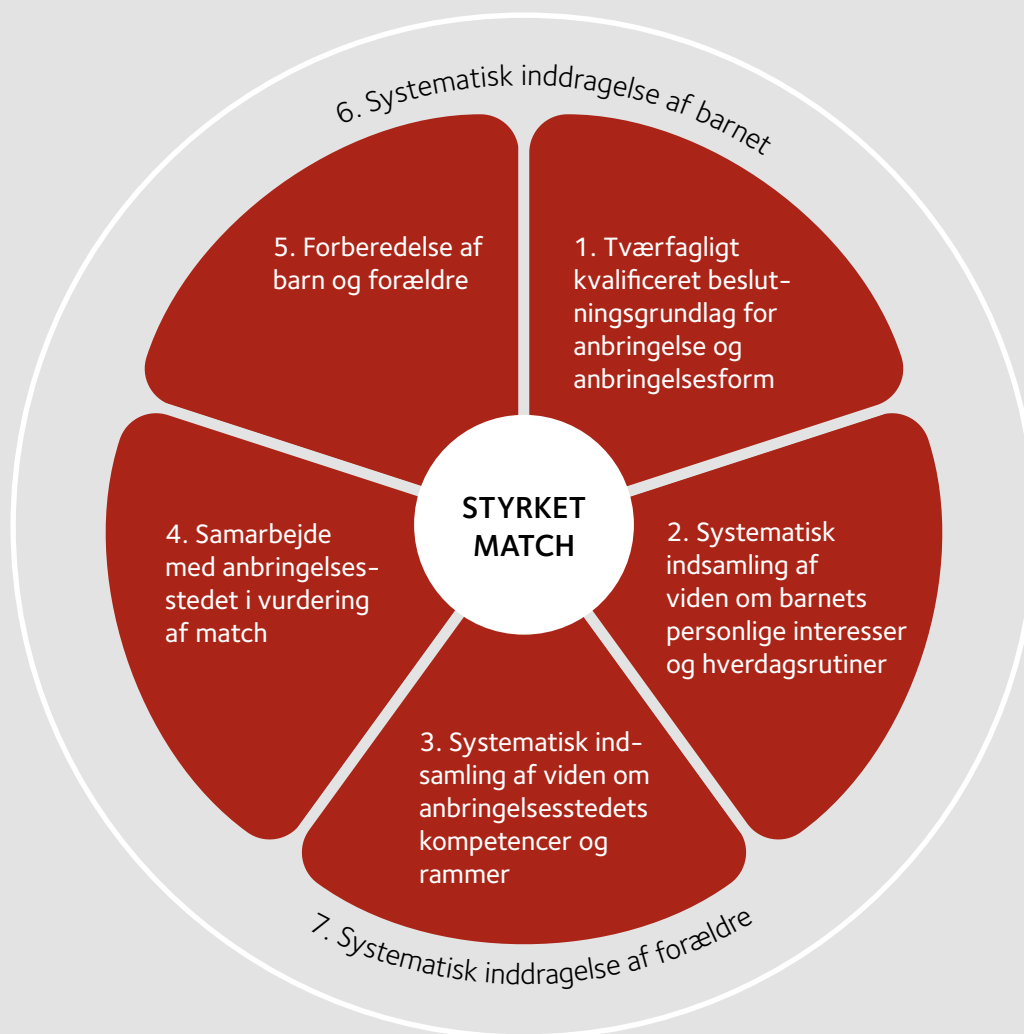
Anbefalinger til styrket match af barn og anbringelsessted.....	4
Baggrund.....	6
Formål - viden til brug i praksis.....	7
Introduktion til matchmodellens kerneelementer.....	10
Læsevejledning.....	11
Viden om matchmodellens kerneelementer	12
KERNEELEMENT 1 - Tværfagligt kvalificeret beslutningsgrundlag for anbringelse og anbringelsesgrundlag	14
KERNEELEMENT 2 - Systematisk indsamling af viden om barnets personlige interesser og hverdagsrutiner	18
KERNEELEMENT 3 - Systematisk afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer	22
KERNEELEMENT 4 - Samarbejde med anbringelsesstedet i vurdering af match.....	28
KERNEELEMENT 5 - Forberedelse af barn og forældre	32
KERNEELEMENT 6 - Systematisk inddragelse af barnet	36
KERNEELEMENT 7 - Systematisk inddragelse af forældre.....	40
Mere viden.....	44

Anbefalinger til styrket match af barn og anbringelsessted

VÆRDIGRUNDLAG

Hvert barn er unikt
Åbenhed og gennemsigtighed

IMPLEMENTERINGSFORUDSÆTNINGER

Tæt samarbejde og vidensdeling
Fagprofessionelle med kompetencer til inddragelse af barn og forældre
Tilstrækkelig tid til matchningen

Baggrund

Denne publikation er et videnskatalog udarbejdet til kompetenceudvikling i Social- og Boligstyrelsens udviklingsprojekt (2020-2024): "Styrket match af barn og anbringelsessted."

Formålet med projektet er at styrke kommuners arbejde til at foretage rette match mellem barn og anbringelsessted til at opnå stabile anbringelser og undgå sammenbrud i anbringelser.

Videnskataloget er et supplement til modelbeskrivelse af matchmodellen og understøttende redskaber, som fire kommuner har arbejdet med at kvalificere og udviklet i projektperioden, så andre kommuner i Danmark kan få gavn af denne viden på anbringelsesområdet.

Videnskataloget er anvendt i kompetenceudviklingen til kommuners medarbejdere og ledere på myndigheds- og indsatsområdet i projektet. Der er lagt særlig vægt på centrale pointer med fokus på inddragelse af børn og unge og deres forældre og kommende anbringelsessted.

En central og gennemgående pointe er, at alle tre parter: børn og unge, forældre og anbringelsessted skal inddrages i matchforløbet for at opnå et styrket match af barn og anbringelsessted med henblik på bl.a. forebygge sammenbrud, foretage skånsomme skift af anbringelsessted for dermed at sikre barnet eller den unges trivsel og udvikling.

Formål – viden til brug i praksis

Formålet med videnskataloget er at formidle viden og skabe læring og understøtte organisationsudvikling både strategisk og fagligt i kommuner i arbejdet med matchmodellen.

Derfor beskriver videnskataloget aktuel viden i matchmodellen på en anvendelsesorienteret måde, omsat til anbefalinger og refleksionsspørgsmål til medarbejdere og ledere til at implementere viden og til at anvende og udvikling af redskaber til at styrket matchpraksis.

Videnskataloget tager afsæt i Social- og Boligstyrelsens vidensnotat (2021). Derudover er der inddraget bestemmelserne vedr. anbringelser i Barnets lov, forskningslitteratur, undersøgelser og håndbøger f.eks. Social- og Boligstyrelsens håndbøger om plejefamilieområdet og ICS-metoden, som er relevant i forhold til matchmodellens kerneelementer.

I videnskataloget ses også et fokus på implementering, hvor omdrejningspunktet er lederes opgaver med at skabe nye handlinger og forandringer i organisationer, jf. Social- og Boligstyrelsens forbedringsmodel.

Begrebsafklaring

I følgende afsnit beskrives centrale begreber som løbende anvendes i videnskataloget.

Inddragelsesbegrebet

Inddragelse er centralt for projektets værdisæt og faglige retning, og hvordan arbejdet med matchmodellen skal forstås og implementeres i kommuners praksis.

Videnskatalogets børne- og forældresyn fordrer, at de professionelle i arbejdet med styrket match er bevidste om, hvad inddragelse som begreb betyder, og hvordan det kan omsættes til god faglig praksis.

Inddragelse defineres her som et formelt samarbejde, hvor både børn og forældre inviteres med sammen med kommunen til at definere, hvad problemet er, hvilke mål og midler det kræver for at imødekomme problemstillingerne – og endelig at de også inviteres ind i beslut-

ningsprocesser og har indflydelse på de beslutninger, der træffes i egen sag (Jensen B.S., 2014; Villumsen, A.M. & Jensen B.S., 2022; Jensen, B.S. & Sørensen, K.M., 2023).

Omsat til praksis betyder definitionen, at børn og forældre inddrages i drøftelserne af barnets behov, og hvad en god anbringelse for det konkrete barn skal indeholde. Både børn og forældre inviteres løbende og systematisk med ind i samarbejdet med kommunen om, hvad der konkret skal til af betydningsfulde tiltag for, at et godt match og anbringelsen kan blive så god og stabil som muligt for barnet.

Inddragelse er både en rettighed for barnet og en rettighed som kommunen skal forvalte og tilrettelægge på bedste vis, jf. gældende lovgivning på området. Derudover er det et fagligt perspektiv, som også indeholder et grundlæggende tidssvarende børnesyn, som skal praktiseres for at lykkes med et godt match i anbringelser både med og uden samtykke fra de involverede parter.

Inddragelsesbegrebet tager afsæt i tre rationaler:

1) Et demokratisk og fagligt rationale om, at vi som samfund får de bedste velfærdsløsninger, når vi inddrager de borgere, som sagen handler om.

2) Et juridisk og rettighedsmæssigt rationale om, at professionelle så vidt muligt skal indhente information om og være dialog med sagens berørte parter.

3) Et videns- og kvalitetsrationale, hvor viden fra børn og forældres anerkendes som både central og værdifuld i et godt beslutningsgrundlag. Kun ved at spørge børn og forældre direkte om forhold, vilkår og holdninger får professionelle adgang til denne viden (Børnerådet, 2016).

Rationalerne er samlet set normative udtryk for, hvorfor inddragelse af børn og forældre i matchningsarbejdet er afgørende for et godt match af barn og anbringelsessted.

Børneinddragelse i praksis

I arbejdet med at omsætte matchmodellens børnesyn og fokus på inddragelse kan der også hentes inspiration fra Social- og Boligstyrelsens materiale i Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv, hvor Laura Lunddys model for børneinddragelse er beskrevet og fra Håndbog om Barnets lov samt Anbefalinger og praksis eksempler om børneinddragelse i sagsbehandlingen (Lundy L., 2007; Håndbog om Barnets lov 2023; Partnerskab om Børnene Først 2023). I dette videnskatalog er børneinddragelse omsat til socialfaglige overvejelser, som er godt at tage højde for i matchningsprocesser.

Det væsentlige i omsætning af matchmodellen i praksis i både sagsbehandling og indsatser er at inddragelsen af børn og unge skal ske løbende, så deres perspektiv altid er i fokus og er styrende, jf. Barnets lov. Det betyder, at man bør arbejde med matchmodellens elementer i en kontinuerlig proces, hvor elementerne genbesøges flere gange i forløbet, så den løbende inddragelse sikres (Håndbog om Barnets lov 2023; Partnerskab om Børnene Først 2023).

Børne- og forældresyn

Børne- og forældresyn ligger som bagvedliggende præmis for, hvordan kommuner skal inddrage børn og forældre i matchforløbet. I følgende afsnit beskrives kompetenceudviklingens børne- og forældresyn til inspiration.

Børnesyn

Kompetenceudviklingen tager afsæt i et tidssvarende børnesyn, jf. Barnets lov § 5 og 6 og FN's Børnekonventions artikel 12. I dette børnesyn anerkender man som professionelle børn som eksperter i eget liv, deres ønsker og behov, ligesom man anerkender, at de har viden som alene børn kan give udtryk for. Denne unikke viden er afgørende for at lave gode matchforløb.

At blive anbragt er en skelsættende beslutning i barnets liv. Derfor er det også børns ret at blive inddraget i beslutninger om anbringelse så meget som muligt og ret til indflydelse på de forhold, som vedrører dem med respekt for børns forskellighed og hensyn til barnets alder,

modenhed og ressourcer og sagens karakter i øvrigt, jf. Barnets lov § 5 og 6.

Børn i udsatte positioner er medborgere med rettigheder og skal inddrages i beslutningsprocesser i samspil med professionel faglighed og voksnes erfaringer i takt med deres evner og modenhed udvikles. Gives børn ikke, for dem passende betingelser for inddragelse, er det ikke muligt at komme til at kende barnets perspektiver eller formåen i forhold til at kunne udtrykke eget perspektiv. Børn er unikke og forskellige, og derfor skal de inddrages på en måde, som passer til dem.

Børn har krav på omsorg og beskyttelse og inddragelse for at kunne udvikles og trives. Derfor er inddragelse af børn i anbringelsesforløb en særlig balancegang, hvor inddragelse og beskyttelse som begreber går hånd i hånd. Det vil sige, at inddragelse og beskyttelse ikke ses som hinandens modsætninger, men at inddragelse i høj grad ses og forstås som beskyttelse. Barnets perspektiv er dermed også vejen til beskyttelse af barnet (Jensen, B.S. & Sørensen, K.M., 2023; Villumsen, A.M. & Jensen B.S., 2022; Jensen, 2014; Nielsen m.fl., 2005).

Forældresyn

Forældresyn afgør, hvordan man som professionel arbejder med inddragelse af forældre i anbringelsesforløb både med og uden samtykke.

Videnskatalogets forældresyn tager afsæt i et anerkendende menneskesyn, som anser forældre til anbragte børn som centrale parter og aktører i at få matchningsprocesser til at lykkes med fokus på barnets behov. Forældres kendskab til eget liv, værdisæt, barnets historik, hverdagsliv og vaner er unikke og afgørende for god matchning. Forældres ønsker til barnets anbringelsessted er væsentligt at få frem og taget i betragtning.

Forskningen peger på, at forældrene har brug for langt mere ligeværdigt og ærligt samarbejde, hvor uenigheder mellem f.eks. forældre, barn og professionel diskuteres åbent frem for, at de professionelle tilskriver forskellige perspektiver forældrenes manglende forståelse og indsigt (Bengtsson & Olsen, 2021; Rasmussen, Hestbæk & Røgeskov, 2020).

Der er meget magt involveret i denne proces. Derfor er måden at samarbejde på centralt for at være gennemsigtig, ordentlig og rettidig med vurderinger og beslutninger overfor forældre i matchning og valg af anbringelsessted.

I forældreinddragelse skal der ligesom i børneinddragelse være fokus på tilstrækkelig og individuel støtte i matchningsforløb. Det gælder uanset, om forældre samarbejder kommunen og evt. kommende anbringelsessted eller ej (Bressendorf, 2017; Jørgensen, 2005). Sidstnævnte er et væsentligt opmærksomhedspunkt i anbringelser uden samtykke. Forældreinddragelse bliver udfoldet løbende i videnskataloget.

Den juridiske kvalitet og retssikkerhedsperspektiver er også centrale elementer at holde sig for øje i styrket match af barn og anbringelsessted. Her henvises til Håndbog om Barnets lov, hvoraf den tilhørende lovgivning og sagskridt i anbringelsesforløb fremgår (Social- og Boligstyrelsens Håndbog om Barnets lov, 2023).

Introduktion til matchmodellens kerneelementer

Der er behov for at få sat ekstra fokus på styrkelse af matchforløb på anbringelsesområdet – og særligt på inddragelse af barn/ung, forældre og anbringelsessted.

Social-og Boligstyrelsens matchmodel er udmøntet i syv kerneelementer og er baseret på Social-og Boligstyrelsens vidensafdækning (Social-og Boligstyrelsens vidensnotat 2021).

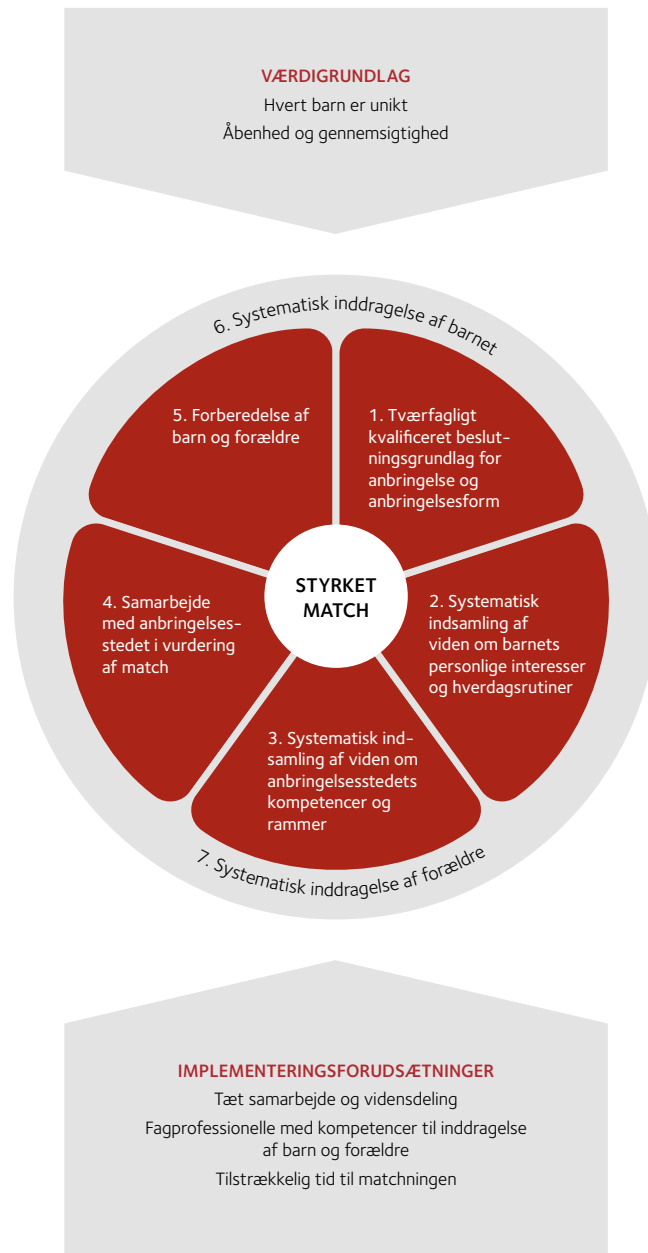
Modellens kerneelementer beskriver fokusområder og handlinger til at styrke match og er som følger:

1. Tværfagligt kvalificeret beslutningsgrundlag for anbringelse og anbringelsesform
2. Systematisk indsamling af viden om barnets personlige interesser og hverdagsrutiner
3. Systematisk indsamling af viden om anbringelsesstedets kompetencer og rammer
4. Samarbejde med anbringelsesstedet i vurdering af match
5. Forberedelse af barn og forældre
6. Systematisk inddragelse af barnet
7. Systematisk inddragelse af forældrene

Viden omsat til centrale pointer til faglig praksis med øvelser og implementering

Videnskataloget præsenterer centrale pointer og anbefalinger til kommuners arbejde på anbringelsesområdet ud fra aktuel viden om styrket match. I følgende afsnit gives konkret læsevejledning til, hvordan videnskataloget kan anvendes som undervisningsmateriale til kommuner, som ønsker at styrke matchpraksis på området.

Matchmodellen er illustreret ved denne figur:

Læsevejledning

Videnskataloget består af forskellige dele, der tilsammen skal gøre aktuel viden let anvendelig og tilgængelig. Videnskataloget er struktureret i forhold til de syv kernelementer i Social- og Boligstyrelsens matchmodel, som alle præsenteres i samme format. Først er hvert kerneelement kort præsenteret, efterfulgt af præsentation af centrale begreber og pointer fra viden på området. Dernæst er de mest centrale pointer fremhævet som anbefalinger til kommuners styrket matchpraksis.

Efter gennemgang af hvert kerneelement, fremhæves øvelser med refleksionsspørgsmål til medarbejdere og ledere. Til slut præsenteres didaktiske overvejelser i forhold til implementering af viden i organisationer. Sidstnævnte tager afsæt i Social- og Boligstyrelsens implementeringsguide om forbedringsmodellen og brug af begrebet transfer til at skabe læring i organisationer, som projektkommunerne også har afprøvet i matchprojektet.

I teksten dækker betegnelsen barnet også unge.

For at gøre videnskataloget let tilgængeligt, anvendes følgende ikoner løbende:

VIDEN

Hvad ved vi fra forskning og undersøgelser, centrale begreber og pointer

ØVELSER

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere og ledere

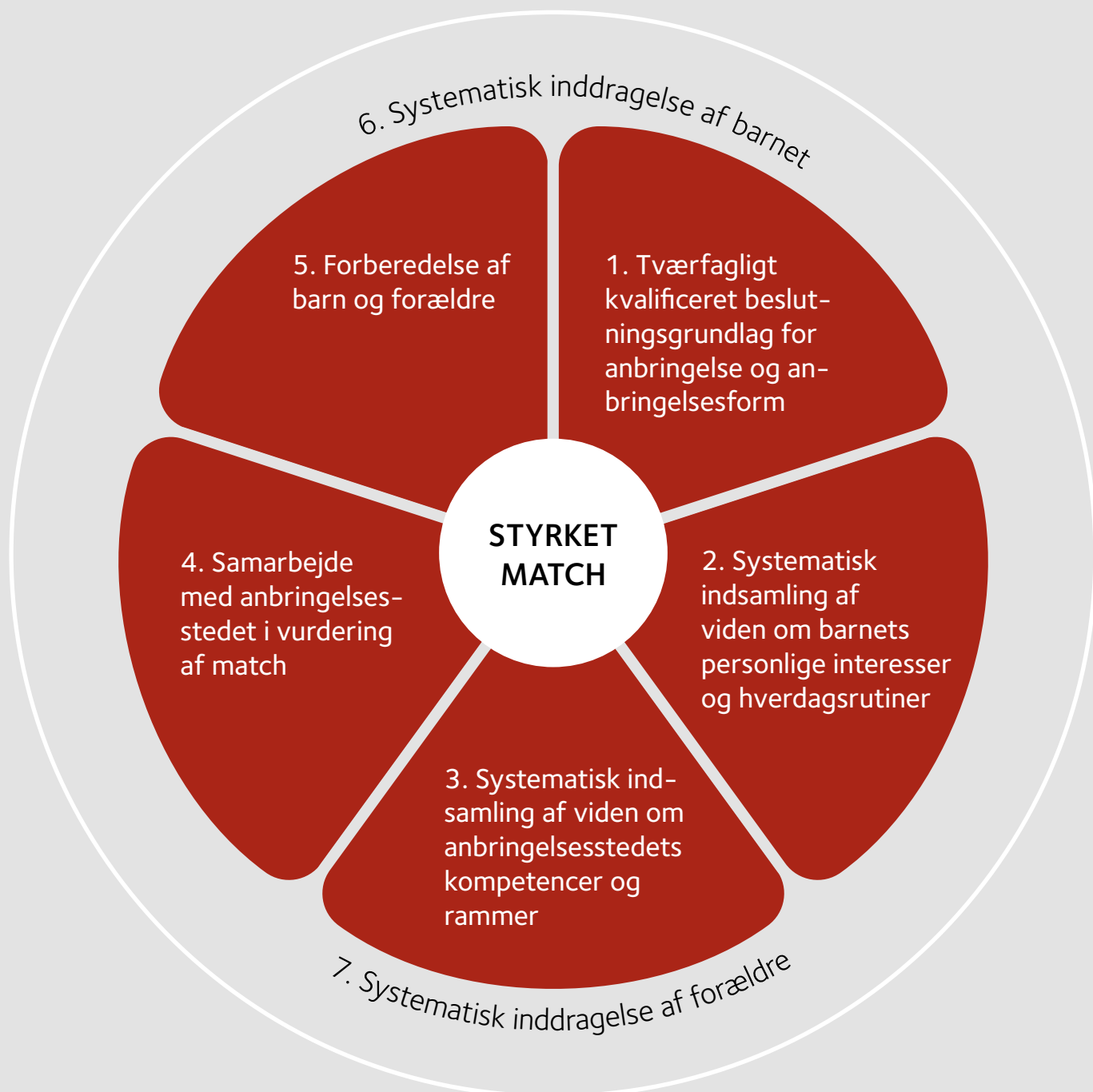
IMPLEMENTERING

Overvejelser til implementering af viden i organisationer

Viden om matchmodellens kerneelementer

KERNEELEMENT 1

Tværfagligt kvalificeret
beslutningsgrundlag
for anbringelse og
anbringelsesgrundlag

Rammer for tværfaglige beslutningsgrundlag

Til at sikre grundig vurdering af indstilling til anbringelse, anbringelsesgrundlaget samt anbringelsesform (døgninstitution, almen plejefamilie eller specialiseret plejefamilie eller netværksplejefamilie) er der i mange kommuner gode erfaringer med at arbejde i et tværfagligt sammensat udvalg - et såkaldt visitationsudvalg eller sparringsforum. Mange steder er der desuden god erfaring med en fast struktur i en fast etableret visitationsgruppe.

Visitationsudvalget fungerer som tværfagligt beslutningsudvalg, som skal tage stilling til, hvorvidt grundlaget for anbringelse er til stede i de konkrete sager. I mange kommuner har udvalget den endelige beslutningskompetence. Myndighedsafdelingens socialrådgiver har ofte kun indstillingskompetence.

Formålet med visitationsudvalget er, at det kan være med til at højne den faglige drøftelse og øger sandsynligheden for, at alle forhold omkring barnet tages i betragtning til at træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet.

Visitationsudvalgets tværfaglige sammensætning skal øge sandsynligheden for, at centrale opmærksomhedspunkter kommer frem i drøftelsen om anbringelsesform og barnets evt. støttebehov under anbringelsen. Ergo kan udvalgets tværfaglige sammensætning være med til at træffe beslutning om rette foranstaltning og den bedste anbringelsesform til det konkrete barn/ung. Desuden bidrager relevante fagligheder også til, at der kan tages stilling til fra starten af, hvordan og om der skal iværksættes supplerende støtte til barnet eller den unge inden rette anbringelsessted er kommet på plads.

Udvalget kan være repræsenteret af PPR, skole, sundhedspleje og andre fagpersoner med kendskab til barnet.

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Fra forskning ved vi, at professionelle har forskellige forståelser af, hvordan samarbejdet med hinanden skal forstås og dermed også udføres. Det betyder, at der er mange former for samarbejde, og dermed mange måder at gennemføre en tværfaglig proces på f.eks. i et visitationsudvalg (Villumsen & Molbæk, 2022; Villumsen 2016; Ejrnæs et al. 2020).

Der er forskel på flerfagligt og tværfagligt samarbejde. Hvis det skal være reelt tværfagligt, kræver det målet om at skabe mer-viden sammen, og hvor alle til stede er klar på at udvide deres eget faglige perspektiv og blik på barnets og familiens situation og behov (Villumsen, 2016). Processen med at få en fælles forståelse, hvor alles perspektiver er inddraget og tildelt værdi kan være en stor udfordring.

Gode møder med forskellige fagprofessionelle til stede kræver mødefacilitering og kendskab til hinanden – både som fagpersoner og kendskab til, hvilke roller de forskellige deltagere har på mødet og i forhold til barn og familie.

Tværfagligt samarbejde må således forstås som en kommunikativ forhandling, der kræver en god mødefacilitator for at blive produktiv og respektfuld. Det kræver en systematik i den måde, møderne ledes på og dermed i den måde de kommunikative forhandlinger ledes på for at opnå målet om mer-viden. Derudover er det centralt i det tværfaglige samarbejde på disse møder, at der er et nuanceret blik på barnets behov – også i ressourceorienteret perspektiv og med brug af barnets og forældrenes særlige viden om eget liv.

Hvis det tværfaglige samarbejde er vanskeligt, er der stor risiko for, at de professionelle mister det helhedsorienterede blik på barn og familie.

Det er et særligt element i et tværfagligt møde at sikre sig både barnets og familiens deltagelse eller som minimum perspektiv og viden, og denne viden anvendes og tillægges værdi også tidligt i visitationsprocessen til anbringelse. Tværfagligt samarbejde hænger på den måde uløseligt sammen med børne- og forældreinddragelse.

Kerneelement 1 – centrale pointer

Til at sikre et kvalificeret tværfagligt besluningsgrundlag anbefales kommuner til styrket matchpraksis at holde fokus på følgende centrale pointer:

- + Formål og kompetence i visitationsudvalg
- + Form og mødeledelse
- + Viden om tværfaglighed og flerfaglighed
- + Inddragelse af barnets, den unges og forældres perspektiver i visitering til anbringelse som indsats
- + Stillingtagen til evt. supplerende støtte til barnet eller den unge inden anbringelsen falder på plads.

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan kan vi arbejde med en drejebog for produktive visitationsmøder, så formål, roller og ansvar er tydelige for alle mødedeltagere i matchningsarbejdet?
2. Hvordan sikrer vi, at relevante dokumenter og krav hertil udarbejdes, så visitationsudvalget kan anvende informationer relevant og brugbart i vurdering og matchningen og vurdering af evt. supplerende støtte til barnet og den unge?
3. Hvordan kan vi sikre, at barnets og forældrenes perspektiver altid er med og tildelt værdi i måden, der tales på og om beslutningen på mødet?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan vi ledelsesmæssigt understøtte, at visitationsudvalget arbejder tværfagligt, og at møderne fungerer som tilsigtet?
2. Hvordan sikrer vi ledelsesmæssigt, at barnets og forældres perspektiv er med og tildelt værdi i måde, der tales på og i det udvalgets beslutninger på mødet?
3. Hvilke organisatoriske greb kan jeg/vi ledelsesmæssigt tage i brug, hvis møderne enten ikke fungerer som tilsigtet, eller hvis medarbejdere oplever møderne som udfordrende?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsens implementeringsplansskabelon, som I som kommune med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kerneelement 1 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandlinger skal vi i vores kommune arbejde med for at lykkes med et godt visitationsudvalg for anbringelse og som starten på en matchproces?
- + Hvem hos os i vores kommune skal gøre noget anderledes i forhold til at ændre praksis, og hvordan kan vi gøre det?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i vores organisationen, som understøtter ændret adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 1?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?

KERNEELEMENT 2

Systematisk indsamling
af viden om barnets
personlige interesser og
hverdagsrutiner

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Systematisk indsamling af viden om barnets behov, ressourcer og ønsker er en forudsætning for at kunne foretage det gode match (Ankestyrelsen, 2021b; IVO, 2017; Mehlbye, 2014a). Frem til beslutningen om en anbringelse indhentes viden om barnet med fokus på at afdække om barnet skal eller ikke skal anbringes. Derefter skal der træffes beslutning om hvilket anbringelsessted, som kan imødekomme barnets behov, ressourcer og ønsker. Disse to beslutninger kalder på forskellig viden.

Derfor er det væsentligt, at alle matchprocesser tager afsæt i at få overblik over eksisterende viden og indsamle yderligere viden om barnet med specifikt fokus på at finde det rette anbringelsessted.

Både børn, forældre og anbringelsessteder fremhæver, at det er særligt vigtigt at indsamle viden om og detaljer fra barnets dagligdag, herunder viden om barnets fritidsinteresser, hverdagsrutiner og hjemmemiljø (Jf. Social- og Boligstyrelsen vidensnotat 2021).

Efter der er truffet beslutning om anbringelse skal der derfor indsamles yderligere viden om barnet med fokus på at indsamle detaljer om barnets hverdagsliv og viden om barnets behov, ressourcer og ønsker.

Kerneelement 2 – centrale pointer

For at styrke vidensgrundlaget i matchningsforløb til anbringelse er det vigtigt at kommunen har afdækket barnets/den unges interesser og hverdagsrutiner og det anbefales:

- + At få barnet/den unge til at beskrive, hvad der er betydningsfuldt for dem i hverdagen og som anbringelsesstedets gerne skal tage højde for, så barnet/den unge har mulighed for at falde godt til fra starten af
- + Tage barnets/den unges ønske om interesser alvorligt og bruge den viden med ind i næste skridt i arbejdet med afdækning af anbringelsessteders kompetencer og rammer (kerneelement 3)
- + At inddrage forældres perspektiver og viden om barnets/den unges interesser og hverdagsrutiner.

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan sikrer du/I, at børn og unges perspektiver om interesser og hverdagsrutiner systematisk afdækkes til styrket match af barn/ung og anbringelsessted?
2. Hvordan sikrer du/I, at forældres perspektiver og viden om barnets interesser og hverdagsrutiner systematisk indgår i grundig afdækning af barnet/den unge i matchningsarbejdet?
3. Hvilke metodiske overvejelser skal du/I bruge til at arbejde med kerneelement 2?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan du ledelsesmæssigt understøtte gode rammer til at afdække børn og unges interesser og hverdagsrutiner og forældres perspektiver hertil?
2. Hvordan følger du ledelsesmæssigt op på systematisk brug af afdækningsredskaber/guides til afdækning af barnets/den unges interesser og hverdagsrutiner?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsens implementeringsplansskabelon, som I som kommune med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen.

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kerneelement 2 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandlinger skal vi i vores kommune arbejde med for at lykkes med systematisk at tilægge os viden om barnets/den unges interesser og hverdagsrutiner i starten af en matchproces?
- + Hvem hos os i vores kommune skal gøre noget anderledes i forhold til at ændre praksis, og hvordan kan vi gøre det?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i vores organisationen, som understøtter ændret adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 2?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?
- + Hvordan får vi inddraget børn, unge og forældre i at kvalificere anvendelsen og justering af redskaberne til styrket matchpraksis med kerneelement 2?
- + Evaluerer vi vores praksis f.eks. ved feedback fra de involverede partere – børn og unge og forældre fra vores kommune til kvalificering af matchpraksis generelt?

KERNEELEMENT 3

Systematisk afdækning
af anbringelsesstedets
kompetencer og rammer

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Et af de centrale parametre for at lykkes med et godt match er en grundig afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer – eller mangel på samme – til at støtte det konkrete barn og unges sundhed, udvikling og trivsel. Ved at afdække både styrker og begrænsninger i anbringelsesstedets kompetencer og rammer får kommuner også viden om potentielle behov for både støtte til barnet og til anbringelsesstedet i forløbet (Ankestyrelsen, 2018; IVO, 2017; Deloitte, 2014).

Flere undersøgelser viser, at mangelfuld afdækning øger risikoen for, barnet ikke kommer i positiv udvikling og i værste fald kan det føre til et sammenbrud eller skift i anbringelsessted (Mehlbye, 2014b:34–35; Ottesen m.fl., 2014).

I vurdering af anbringelsessteder skal der være fokus på stedets faglige og pædagogiske kompetencer samt motivation til at rumme og imødekomme barnets behov.

Det er vigtigt at gøre brug af afdæknings- og kortlægningsredskaber til systematisk afdækning af anbringelsesstedets styrker og behov for oplæring og støtte til at arbejde med barnets udvikling.

Det indholdsmæssige fokus i afdæknings- og kortlægningsredskaber, som understøtter systematisk undersøgelse af anbringelsesstedet, omhandler følgende centrale temaer:

1. Lokation for anbringelsesstedet, herunder geografisk beliggenhed/nærhed til egen familie, alder og uddannelse på de voksne, arbejde og økonomi
2. Uddannelse (skole- og dagtilbud) og beskæftigelse
3. Selvstændighed og relationer
4. Sundhed og trivsel
5. Arbejde efter handleplans mål
6. Fysiske rammer
7. Aktuel børne- og ungegruppe

I afdæknings- og kortlægningsredskaber bør der også indgå viden om, hvad børn og unge i anbringelsesforløb generelt lægger vægt på til et kommende anbringelsessted for at sikre, at deres perspektiv også er i fokus

i vurderingen af anbringelsesstedets kompetencer og rammer (Ofsted, 2020). Det kan f.eks. være om følgende temaer:

Relation mellem barn og anbringelsessted	Betydningsfulde værdier og ting for barnet
God kemi mellem barnet og de voksne på anbringelsesstedet	Acceptere og respektere barnets familie og dets relationer hertil
At blive holdt af – og både føle og opleve dette i handlinger fra anbringelsesstedets side f.eks. et billede på væggen af barnet/den unge	Arbejde for at bevare søskende relationer
Være en del af familien. Det vil sige, at de voksne viser retfærdighed og ikke gøre forskel på egne og det anbragte barn	Mulighed for at have kæledyr
At have en anerkendende opdragelsestilgang ved uenighed med barnet	Ikke for mange regler generelt og have meningsfulde regler omkring alkohol, fester og kærester (v. unge/teenageanbringelser)
De voksne på anbringelsesstedet har humor	Have venner med hjem på anbringelsesstedet
At blive inddraget i stort og småt i hverdagen og opleve at have indflydelse på eget liv	At have mulighed for privatliv
Gøre brug af barnets bog og være med til at støtte barnet i at gøre brug af den	At have mulighed for at dyrke fritidsinteresser

Samarbejde med forældre er et særligt opmærksomhedspunkt i afdækning af anbringelsesstedets kompetencer, da et vanskeligt forældresamarbejde øger risikoen for sammenbrud (Backe-Hansen, 2013; Ankestyrelsen, 2018; Deloitte 2014; Social-og Boligstyrelsen, 2021).

Anbringelsesstedets sammensætning af aktuelle børne- og ungegruppe på stedet, jf. punkt 7 i ovenstående er også centralt i afdækningen til at vurdere, om barnet kan udvikle sig positivt i børne-ungegruppen. Undersøgelser peger på, at mistrivsel blandt gruppen af børn og unge på et anbringelsessted kan medføre sammenbrud (Egelund et al., 2006).

Tilbudsportalen er første indgang til viden om anbringelsesstedets kompetencer og rammer.

Socialtilsynets godkendelse og viden om det konkrete anbringelsessted kan med fordel bringes i spil til afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer.

I kommuners afdækningen er det relevant, at kommuner er i dialog med anbringelsesstedet ved møde med eller besøg på stedet.

Kerneelement 3 – centrale pointer

Til at foretage en systematisk afdækning af anbringelsesstedet kompetencer og rammer i forhold til det konkrete barn/ung anbefales kommuner at have fokus på følgende centrale pointer:

- + Afdækning af kompetencer til opgaven samt motivation fra anbringelsesstedet
- + Forældresamarbejde
- + Aktuel børne- og ungegruppen
- + Barnets perspektiv og ønsker

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan sikrer du/I, at børns perspektiver løbende og systematisk indgår i afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer?
2. Hvordan kan du/I arbejde med afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer tage højde for aktuel børne- og ungegruppe på stedet i forhold til det konkrete barns perspektiver og behov?
3. Hvordan sikrer du/I, at forældres perspektiver og forældresamarbejde systematisk indgår i afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan du ledelsesmæssigt understøtte gode rammer for at besøge og afholde møder med anbringelsessteder til styrket match?
2. Hvordan følger du ledelsesmæssigt op på systematisk brug af afdækningsredskaber/guides til afdækning af anbringelsessteders kompetencer og rammer?
3. Hvordan kan du/I ledelsesmæssigt sikre, at børn og forældres perspektiv indgår i vurderinger af anbringelsesstedernes kompetencer og rammer?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsen- og Boligstyrelsens implementeringsplansskabelon, som I som kommune med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen.

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kerneelement 3 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandlinger skal vi i vores kommune arbejde med for at lykkes med et godt grundlag for anbringelse og som starten på en matchproces?
- + Hvem i vores kommune skal gøre noget anderledes i forhold til at ændre praksis, og hvordan kan vi gøre det?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i vores organisationen, som understøtter ændret adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 3?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?
- + Hvordan får vi inddraget børn, unge og forældre i at kvalificere anvendelsen og justering af redskaberne til styrket matchpraksis med kerneelement 3?
- + Evaluerer vi vores praksis f.eks. ved feedback fra de involverede partere – børn og unge og forældre fra vores kommune til kvalificering af matchpraksis generelt?

KERNEELEMENT 4

Samarbejde med
anbringelsesstedet i
vurdering af match

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Det er centralt for et godt match, at kommende anbringelsessted får et godt kendskab til barnets forhold, baggrund, målsætning for anbringelsen og klarhed på forventninger til samarbejde med forældre. Det fordrer et godt samarbejde med kommende anbringelsessted.

Undersøgelser viser, at aktiv inddragelse af anbringelsesstedet og et godt samarbejde i denne del af matchningsarbejdet forebygger sammenbrud, da anbringelsesstedet i denne del af forløbet har mulighed for selv at vurdere, om de kan støtte det konkrete barn/ung til at komme i god udvikling eller om opgaven ligger udenfor stedets målgruppe og kompetencer (Oppedal, 2011; Ankestyrelsen, 2018; Kaasbøll, Lassemo & Melby, 2018).

I inddragelse af anbringelsesstedet er det også vigtigt med dialog om følgende temaer:

+ **Stedets aktuelle børne- og ungegruppe** og hvordan gruppens sammensætning og måde at fungere på i hverdagen både i forhold til udfordringer og potentialer. Særligt ved anbringelse af unge i teenageårene har det stor betydning for at kunne trives på stedet

+ Anbringelsesstedets mulighed for at indgå i et **positivt samarbejde med barnets forældre**

Det er ressourcekrævende at inddrage anbringelsesstedet i vurdering af match for kommunens socialrådgivere. Mange kommuner anvender besøg på stedet i dialogen om det konkrete barn. Andre laver denne del af matchningsarbejdet over telefonen, hvis der er et i forvejen kendskab til anbringelsesstedet.

Kerneelement 4 – centrale pointer

For at kunne styrke matchpraksis er vidensdeling med anbringelsesstedets central. Derfor anbefales kommuner at have fokus på følgende centrale pointer:

- + Anbringelsesstedets behov for viden om barnet, familie og andre relevante forhold
- + Barnets og forældres perspektiv på anbringelsesforløbet og deres syn på generelle forhold samt ønsker og viden om behov
- + Mødeform/vidensdeling med henblik på match mellem anbringelsessted og kommune. Handleplansmål og tidsperspektiv for anbringelsen er også centrale.

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan arbejder du med, at barnets og forældrenes perspektiv, behov og ønsker præsenteres for anbringelsesstedet – også på en måde som er brugbar for stedet?
2. Hvordan kan du samarbejde med anbringelsesstedet om en tidsplan for anbringelse, som understøtter et godt match til det konkrete barn og barnets ønsker og behov?
3. Hvordan kan du arbejde systematisk med brug af redskaber til vidensdeling og inddragelse af anbringelsessteder til styrket match?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan du/I ledelsesmæssigt understøtte jeres organisatoriske og faglige tilgang til systematisk at videndele og inddrage anbringelsessteder i styrket match?
2. Hvordan følger du/I som ledelse op på, at der arbejdes med dette kernelement 4 i jeres praksis?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsens implementeringsplan-skabelon, som I som kommune med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen.

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kernelement 4 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandlinger skal vi i vores kommune arbejde med for at lykkes med et godt grundlag for anbringelse og som starten på en matchproces?
- + Hvem i vores kommune skal gøre noget anderledes i forhold til at ændre praksis, og hvordan kan vi gøre det?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i vores organisationen, som understøtter ændret adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 4?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?
- + Hvordan får vi inddraget børn, unge og forældre i at kvalificere anvendelsen og justering af redskaberne til styrket matchpraksis med kerneelement 4?
- + Evaluerer vi vores praksis f.eks. ved feedback fra de involverede partere – børn og unge og forældre fra vores kommune til kvalificering af matchpraksis generelt?

KERNEELEMENT 5

Forberedelse af barn og
forældre

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Forberedelse på anbringelse uden for hjemmet er lige så afgørende for en god matchproces, som selve beslutningen om anbringelsessted for både børn og forældre. Dette kerneelement er centralt at arbejde systematisk med som en del af inddragende mindset i matchforløb.

Ofte opleves kommunens beslutning om anbringelse uden for hjemmet som et chok og dermed en krisetilstand for både børn, unge og forældre (Wegler & Warmin, 1996). Derfor er god og relevant forberedelse med vægt på inddragelse så langt som muligt, samt gennemsigtighed i kommunens begrundelser for beslutningen afgørende vigtig at tage højde for.

Særligt barnet skal kunne opleve sig informeret og være trykke og forberedt på det, som skal ske og baggrunden herfor for at sikre reel inddragelse i matchprocesser. Det gælder også for genanbringelser.

Man kan tale om parallelle oplevelser for børn og deres forældre. Derfor skal der tages vare på dem undervejs i matchningen – både i forberedelse og ved at være optaget af hvem, der kan støtte dem i forløbet inden anbringelsen eksekveres – med eller uden samtykke.

Der er behov for at udvikle kreative redskaber til kommuners praksis i forberedelse af barn/unge og forældre i matcharbejdet (Ofsted, 2020:25).

Den forskningsbaserede model og tilgang til inddragelse (Jensen 2014): Før, under og efter kan sættes i spil til udvikling af brugbare redskaber i praksis. Modellen beskriver en systematisk tilgang til børneinddragelse i praksis og skal besvare følgende spørgsmål i forhold til barnet: Hvorfor, hvor og hvordan – før, under og efter formelle samtaler og møder med professionelle. Desuden har modellen fokus på, hvad er betydningsfuldt for barnet i det formelle møde, og hvilken indflydelse barnet har på beslutninger i sagsforløbet (Jensen, B.S. og Sørensen, K.M., 2023; Villumsen, A.M. & Jensen, B.S., 2022). De samme spørgsmål kan med fordel anvendes

i forhold til inddragelse af forældre og anbringelsessted. Der henvises til praksiskataloget, hvor modellen er beskrevet uddybende.

For barnet handler det om at være forberedt på besøg/møde med kommende anbringelsessted f.eks. ved at kunne stille spørgsmål til anbringelsesstedets hverdagsrutiner, regler, skolegang og mulighed for fritidsinteresser, venner, kærester, mulighed for kæledyr, kontakt med familie/søskende og øvrige betydningsfuldt netværk. Ikke mindst handler det om mulighed for at få spurgt ind til de voksnes måde at reagere på i situationer, hvor man som voksen sætter grænser osv. Desuden er det at se og evt. møde stedets egne børn og andre plejebørn en del af god forberedelse for barnet for at få en fornemmelse af børne/ungegruppen.

Forinden besøget hos kommende anbringelsessted skal barnet hjælpes med at stille gode spørgsmål enten af kommunens professionelle bisidder eller støtteperson. Fokus er på, hvad der skal ske under og efter besøget. Barnet kan også lave et videoklip med sig selv som præsentation af sig selv til besøget eller forinden besøget. Det samme kan anbringelsesstedet gøre digitalt som forberedelse.

For forældre handler det om at få et indtryk af anbringelsesstedets regler, rutiner, fysiske rammer og barnets mulighed for god skolegang og hverdagsliv. Derudover at forældre får mulighed for at få indtryk af stedets indstilling til samarbejde med og inddragelse af forældre i barnets hverdag f.eks. ved samvær eller andre hverdagsaktiviteter, som forældrene gerne vil deltage i som f.eks. at tage barnet til frisør, madlavning og lektielæsning og fritidsaktivitet.

Forinden besøget hos kommende anbringelsesstedet skal forældre tilbydes støtte, jf. Barnets lov til at få stillet relevante spørgsmål til stedet og – ligesom barnet – forberedes på, hvad skal der ske under og efter besøget.

Ovenstående forberedelse af barn og forældre gælder også ved anbringelse uden for hjemmet uden samtykke. Dog skal der rettes en opmærksomhed på, at der er lov-

bestemte tidsfrister i forbindelse med at anbringelses-sagen forelægges kommunens Børne- og Unge udvalg – som at anbringelsen skal eksekveres lige efter mødet og helst samme dag. Derfor skal besøg på anbringelsesstedet og forberedelse af partnerne være i højsæde i matchning i forløb uden samtykke fra forældre/barn og ung.

Kerneelement 5 – centrale pointer

For at skabe tryghed og gennemsigtighed i starten af et kommende anbringelsesforløb er det afgørende med inddragelse af både det konkrete barn og ung og forældre. Det anbefales, at kommuner har stort fokus på følgende centrale pointer til at styrke matchpraksis:

- + Fokus på at skabe kvalitet i matchsamtale(r) med børn og forældre
- + Forberedelse af barnet
- + Forberedelse af forældre
- + *Før, under og efter* inddragelsesmodel som systematik

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan kan du/I løbende og systematisk arbejde med forberedelse af barn og forældre til anbringelsen?
2. Hvordan kan du/I arbejde med redskaber til at understøtte forberedelse af barn og forældre til anbringelsen?
3. Hvordan kan du/I arbejde med tilgangen: Før, under og efter til at styrke løbende og systematisk inddragelse og samarbejdet med børn og forældre til anbringelse?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan du/I ledelsesmæssigt understøtte jeres organisatoriske og faglige tilgang til løbende og systematisk at forberede barn og forældre til anbringelse?
2. Hvordan følger du/I som ledelse op på, at der arbejdes systematisk med kernelement 5 i jeres praksis?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsens implementeringsplan-skabelon, som I som kommune med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen.

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kerneelement 5 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandling skal I arbejde med i jeres kommune for at lykkes med kerneelement 5?
- + Hvem skal i jeres kommune gøre noget anderledes i forhold til ændre praksis, og hvordan kan I gøre det?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i organisationen, som understøtter ændret adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 5?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?
- + Hvordan får vi inddraget børn, unge og forældre i at kvalificere anvendelsen og justering af redskaberne til styrket matchpraksis med kerneelement 5?
- + Evaluerer vi vores praksis f.eks. ved feedback fra de involverede partere – børn og unge og forældre fra vores kommune til kvalificering af matchpraksis generelt?

KERNEELEMENT 6

Systematisk inddragelse af
barnet

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Inddragelse af børn og unge i matchprocesser i anbringelsesforløb er et afgørende element i at lykkes med et godt match i hvert enkelt sagsforløb og forebygge sammenbrud i anbringelser.

Forskning og undersøgelser understreger et stort behov for, at kommunerne har fokus på at arbejde systematisk med inddragelse af barn og ung som kerneelement og ud fra understøttende redskaber. Fordi inddragelse ser ud til at være meget personafhængigt og ikke et systematisk fagligt tiltag i kommuners praksis (Narey & Owers, 2018; Ofsted, 2020; Ankestyrelsen, 2021).

Kerneelementet er afgørende, fordi inddragelse af børn og unge er med til at kvalificere den socialfaglige viden, som kommunen skal have for at lave et godt match mellem barn/ung og anbringelsessted. Inddragelse af barnet i matchningen giver også den professionelle mulighed for at sikre barnets ret til inddragelse i egen sag, jf. gældende lovgivning.

Inddragelse i matchforløbet kan for barnet være med til at skabe forståelse, accept og ejerskab af beslutning om at blive anbragt uden for eget hjem.

Barnet får, ved at blive inddraget, mulighed for at mestre en svær livssituation og dermed livsduelighed, fordi det får mulighed for at påvirke og få indflydelse på beslutningen, og det som er betydningsfuldt for barnet. Inddragelsen er med til at skabe håndterbarhed, meningsfuldhed og begribelighed for barnet i at håndtere det vilkår, det er at blive anbragt uden for hjemmet (Antonovsky 2000; Gjørnum, 2000; Jensen, 2014, 2015). Inddragelse i matchforløb kan være med til at give barnet en oplevelse af sammenhæng, og på den måde være med til at hjælpe barnet godt på vej i at håndtere situationen her og nu samt på længere sigt.

Fra undersøgelser (Bressendorff og Klyvø 2018; Ankestyrelsen 2021) fremgår følgende pointer om inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og matchning til anbringelse:

- + Barnet spørges til dets holdninger, herunder hvad anbringelsesstedet skal kunne.
- + Der lyttes til barnets holdninger og ønsker, og barnet gives en begrundelse, hvis barnets ønsker ikke kan imødekommes.
- + Der sikres gennemsigthed i matchningsprocessen ved at gøre det tydeligt over for barnet, hvad det har indflydelse på og hvorfor. Hertil orienteres barnet om, hvilke beslutninger der kan og ikke kan imødekommes (Bengtson, T.T. & Henze-Pedersen, S., 2022).

Inddragelse af børn og unge i udsatte positioner kræver særlig opmærksomhed på rammer og måden, børn kan indgå i formelle samtaler og møder med professionelle (Lundy, L, 2007; Monrad og Danneris, 2021). Flere studier peger på, at børn og unge har brug for støtte for reelt at blive inddraget i egen sag (Jensen, B.S., 2014; 2015; Jensen, B.S. & Sørensen K.M., 2023). Derfor bør man også i matchpraksis i de konkrete sagsforløb tilbyde barnet støtteperson eller bisidder, som kan deltage som støtte til barnet ved samtaler og møder om kommende anbringelsessted. Støtte til inddragelse kan være med til reel inddragelse af barnet, da støttepersonen eller bisidderen kan støtte barnet i at udtrykke ønsker og behov, forberede barnet på mødet eller samtalen med kommunen og efterfølgende drøfte beslutningen med barnet. Det er en fordel, når voksne støtter barnet i de formelle inddragelsesmæssige sammenhænge, er voksne, som barnet stoler på og som kender barnet og dets behov. Endelig er det afgørende, at barnet eller den unge inddrages ud fra barnets kommunikative kompetencer og præferencer (Villumsen & Jensen, 2022). Det betyder at tale med barnet på en måde, det matcher barnets sproglige formåen og barnets foretrukne måde at kommunikere på (Villumsen, A.M., Nicolajsen, J.S. & Kitchen, K.H.F., 2024).

I Social-og Boligstyrelsens vidensnotat (2021) fremhæves fra interviews på tværs af kommuner og repræsentanter for anbringelsessteder, at barnet bør besøge anbringelsesstedet.

Flere informanter, som indgår i vidensnotatet påpeger i den forbindelse, at der så vidt muligt skal arbejdes på en accept af anbringelsesstedet fra barnet. Hvis barnet på baggrund af besøget modsætter sig anbringelsesstedet, bør det tilstræbes at finde et andet sted, der imødekommer barnets ønsker bedre. Dette med forbehold for, at der er andre mulige tilbud.

Systematisk inddragelse af børn på møder, tilsyn og samtaler handler om at anvende: Før, under og efter tilgange som ramme for professionelles arbejde med reel inddragelse frem for symbolsk retorik (Jensen, B.S. og Sørensen, K.M., 2023; Villumsen & Jensen, 2022; Jensen, 2014).

Kerneelement 6 – centrale pointer

Inddragelse af barnet i matchprocessen er afgørende for, om det lykkes med et godt match af barnet/den unge og anbringelsesstedet. Børn skal inddrages – det vil sige høres, orienteres og have indflydelse så meget som muligt i overensstemmelse med alder og modenhed både som rettighed og fagligt perspektiv.

Det anbefales, at kommuner har stort fokus på følgende centrale pointer til at styrke matchpraksis:

- + Et fælles tidssvarende børnesyn, fordi børnesynet afgør handlinger i matchpraksis og arbejde aktivt med børnesynet i praksis
- + At arbejde med børneinddragelse som både en rettighed for børn og en faglig pligt
- + At arbejde med børneinddragelse løbende og systematisk gennem hele matchforløbet
- + At barnet får mulighed for støtte til inddragelse, så barnets støttes i at kommunikere og støttes i at give udtryk for egne perspektiver om ønsker og betydningsfulde ting før, under og efter matchningsbesøg

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan kan du/I arbejde med løbende og systematisk inddragelse af børn og unge fra begyndelsen i en anbringelsessag?
2. Hvordan kan du/I arbejde med redskaber til at understøtte styrket matchpraksis med fokus på de centrale pointer om inddragelse af barnet?
3. Hvordan kan du/I arbejde med tilgangen: Før, under og efter til at styrke inddragelse og samarbejdet med børn og unge?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan du/I ledelsesmæssigt understøtte jeres organisatoriske og faglige tilgang til børneinddragelse som en del af at styrke jeres matchpraksis?
2. Hvordan følger du/I som ledelse op på, at der arbejdes med dette kernelement i jeres praksis?
3. Hvordan kan du som leder understøtte et strategisk og fagligt fokus med afsæt i børnesynet bag kerneelementerne?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsens implementeringsplan-skabelon, som I med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen.

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kerneelement 6 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandling skal vi arbejde med i vores kommune for at lykkes med kerneelement 6?
- + Hvem skal i vores kommune gøre noget anderledes i forhold til ændre praksis, og hvordan kan vi gøre det?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i organisationen, som understøtter vi ændrer adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 6?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?
- + Hvad skal der til for at vi evaluerer vores matchpraksis i kommunen med feedback fra de involverede børn og unge?
- + Hvordan får vi inddraget børn, unge og forældre i at kvalificere anvendelsen og justering af redskaberne til styrket matchpraksis med kerneelement 6?
- + Evaluerer vi vores praksis f.eks. ved feedback fra de involverede partere – børn og unge og forældre fra vores kommune til kvalificering af matchpraksis generelt?

KERNEELEMENT 7

Systematisk inddragelse af
forældre

Viden – hvad ved vi fra forskning og undersøgelser

Samarbejde mellem barnets omsorgspersoner er centralt for barnets trivsel – og særligt i anbringelsesforløb (Bressendorf, 2017; Bengtsson & Olsen, 2014).

Forskning viser, at konflikt mellem barnets omsorgspersoner udgør en risiko for barnets udvikling og trivsel (Moldestad & Skibred, 2009; Rasmussen, Hestbæk & Røgeskov, 2020). Det betyder, at det er vigtigt at arbejde for at skabe sammenhæng og samarbejde mellem barnets omsorgspersoner i såvel barnets trivsel som i anbringelsens stabilitet. Det er også vigtigt for børnene, at plejeforældre accepterer de biologiske forældre (Wegler & Warming, 1996).

Opstarten er afgørende for det videre samarbejde for alle parter, og dette er et fokus i starten af matchningsarbejdet. Der skal desuden være en opmærksomhed på, at forældre oftest ønsker at være en del af dagligdagen og hverdagslivet (Jørgensen, 2006; List, 2006). Plejefamilien kan være mere usikker og ikke helt vide, hvor grænserne går, eller hvad de skal stille op i forhold til omsorg for forældrene. Det er kommet bag på mange plejefamilier, at kontakten og omsorgen for barnets forældre kan fylde meget under anbringelsen.

At forblive forældre og blive forældre på afstand

Forældre er meget bevidste om, at de er barnets forældre og ønsker at blive set som det. Forældrebevidstheden er uafhængig af, hvorvidt barnet opfatter forældrene som dets forældre (Moldestad & Skibred, 2009).

Der er mange følelser hos forældrene forbundet med en anbringelse, som f.eks. krisereaktioner, skyld, skam, letelse, vrede, savn, sorg, tab, jalousi, afmagt, frustration. De forældre, der har lettest ved at fortælle omverdenen om anbringelsen, er de forældre, der ikke har oplevet sig underkendte som forældre af kommunen (Jørgensen, 2006; Social-og Boligstyrelsen, 2019).

Forældre oplever at have få muligheder for at være forældre, fordi deres adgang til barnet og information om

barnets situation og hverdagsliv er så begrænset. Med undtagelser oplever mange forældre at være alene om at forme sin rolle som forældre på afstand (Moldestad & Skibred, 2009).

Forældres muligheder for at være forældre til deres barn i anbringelsen er knyttet til de professionelle ageren (Social-og Boligstyrelsen, 2019). Det kan være ting som f.eks. at købe tøj til barnet, deltage i arrangementer på skolen, i fritidsaktiviteter, tage barnet til frisøren, deltage eller afholde barnets fødselsdag, være med ved familiefester.

Der er mange professionelle rundt om børnene. Det udfordrer ofte både de professionelle og forældrene og ikke mindst forældrenes plads i barnets liv. Forældrene har en stor rolle i at sikre barnets relation til og kontakt med kernefamilie og netværk eller øvrige familie (Jørgensen, 2006). De er også kontakten til kammerater i nærmiljøet omkring det biologiske hjem og er med til at sikre, at barnet kender sine rødder i det hele taget.

At være i krise og underlagt en omsorgsovertagelse

Der findes ikke så megen viden om, hvordan forældrenes situation er, når barnet er anbragt. Den viden, som er peger på, at forældrene rammes af sorg, chok, krisetilstande og depression – og at disse reaktioner ikke anerkendes og ses af systemet (Jørgensen, 2006; Social-og Boligstyrelsen, 2019; Moldestad & Skibred, 2009).

Processen frem mod anbringelse er særligt stressende og påvirker forældrenes selvbillede og selvværd negativt (Moldestad & Skibred, 2009). Herudover føler de sig ofte ikke hørt eller anerkendt som barnets forældre. Jo tættere man kommer på anbringelse, jo dårligere bliver deltagelsen og inddragelsen af forældrene (Løvstad, 2020). Forældre kan have tre måder at reagere på; man kan blive vred og modarbejde, man kan resignere eller man kan acceptere.

Tiden efter anbringelse er også vanskelig, særligt hvis forældre ikke oplever sig hørt og inddraget i det videre arbejde eller deres perspektiver på gode vilkår for samvær. Der er stor ensomhed for forældrene i anbringelsen i et kaos af følelser og uden det store netværk.

Forældrene er optagede af, at samværene skal være gode, men det er en vanskelig forældrerolle at være i. Forældrene føler sig ikke som rigtige forældre, når samværene kun består af aktiviteter. Det er vigtigt for forældrene at få snakket med børn om noget væsentligt og særligt om deres hverdagsliv, og hvad der optager dem i skole og fritid. Det er svært at gøre i rollen som 'de sjove samværsforældre' (Villumsen, A.M. & Standby, M. V., 2023; Moldestad & Skibred, 2009).

Kerneelement 7 – centrale pointer

Inddragelse af forældre i matchprocessen er afgørende for, om det lykkes med et godt match af barnet og anbringelsesstedet. Forældre skal inddrages som parter i den konkrete sag. Det vil sige spørges, høres, orienteres og have så stor indflydelse som muligt både som rettighed og fagligt perspektiv jævnfør forældresynet i kompetenceudviklingen. Der skal være gennemsigtighed i, hvad forældrene har indflydelse på, og hvad de ikke har indflydelse på.

Det anbefales, at kommuner arbejder med stort fokus på følgende centrale pointer:

- + Gennemsigtighed og klare rammer i samarbejdet med forældre, anbringelsessted og kommune
- + Forældresyn
- + Anerkendelse af forældres viden om barnets liv og situation
- + Forældres position og situation før, under og efter matchprocessen til anbringelse samt i barnets hverdagsliv under anbringelse

Refleksionsspørgsmål til medarbejdere

1. Hvordan kan du/I sikre løbende og systematisk inddragelse af forældre i jeres matchpraksis?
2. Hvordan kan du/I arbejde med redskaber til at understøtte styrket inddragelse af forældre i matchpraksis?
3. Hvordan kan du/I arbejde løbende og systematisk med tilgangen: Før, under og efter til at styrke inddragelse og samarbejdet med forældre i jeres matchpraksis?

Refleksionsspørgsmål til ledere

1. Hvordan kan du/I ledelsesmæssigt understøtte jeres organisatoriske og faglige tilgang til løbende og systematisk forældreinddragelse som en del af at styrke jeres matchpraksis?
2. Hvordan følger du/I som ledelse op på, at der arbejdes med dette kernelement i jeres praksis?

Overvejelser til implementering

Der henvises til Social- og Boligstyrelsens implementeringsplan-skabelon, som I med fordel kan benytte jer af i arbejdet med implementering, jf. forbedringsmodellen.

For at kunne udvikle matchpraksis med blik for kerneelement 7 er det godt at overveje følgende:

- + Hvilke prøvehandlinger skal vi arbejde med i vores kommune for at lykkes med at arbejde med kerneelement 7?
- + Hvem skal hos os gøre noget anderledes i forhold til ændre praksis, og hvordan vil vi gøre det i vores kommune?
- + Hvilke drivkræfter er til stede i organisationen, som understøtter vi ændrer adfærd og gode muligheder for at arbejde med kerneelement 7?
- + Hvad vil udfordre os i organisationen for at skabe den nødvendige forandring?
- + Hvordan får vi arbejdet med en matchpraksis og udviklet understøttende redskaber hertil i vores kommune?
- + Hvordan får vi inddraget børn, unge og forældre i at kvalificere anvendelsen og justering af redskaberne til styrket matchpraksis med kerneelement 7?
- + Evaluerer vi vores praksis f.eks. ved feedback fra de involverede partere – børn og unge og forældre fra vores kommune til kvalificering af matchpraksis generelt?

Mere viden

Ahlgreen, B., Petersen, C. B., Balleby, M. S., & Johansen, L. N. (2012). *Kortlægning af modeller for tværfagligt samarbejde – afsluttende rapport*. Aarhus: Folkesundhed & Kvalitetsudvikling og Social- og Boligstyrelsen.

Ankestyrelsen (2018). *Kontinuitet i anbringelser*. Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2021a). *Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning*. Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2021b). *Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner – eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner*. Ankestyrelsen.

Antonovsky, A. (2000): *Helbredets mysterium*. Hans Reitzels Forlag.

Baginsky, Mary, Sarah Gorin and Claire Sands (2017). *The fostering system in England: Evidence review: Research report*.

Bengtsson, T. T., & Henze-Pedersen, S. (2022). *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet. Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bengtsson, T.T. & Olsen (2021a). *Kortlægning af viden om kvalitet i sagsbehandlingen på børne- og ungeområdet: Et litteraturstudie af danske publikationer*. Udgivet af VIVE – Det Nationale Forsknings og Analysecenter for Velfærd for Social- og Boligstyrelsen.

Bengtsson et al. (2021). *Rekruttering og fastholdelse af plejefamilier. Udviklingstendenser og geografisk variation*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Børnerådet (2016). *Håndbog i børneinddragelse*. Børnerådet.

Børnerådet (2012). *De prøver at gøre det så normalt som muligt*. Børnerådet.

Deloitte (2014). *Evaluering, videnindsamling og formidling på det specialiserede plejefamilieområde: Afsluttende evaluering af udviklingsprojekt i 13 kommuner*. Deloitte.

Egelund, T., Jacobsen, T.B., Hammen, I., Olsson, M., Høst, A.: *Sammenbrud i anbringelser. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. SFI – VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ejrnæs, M., I.S. Jacobsen, L.T.M. Lyngholm, R.R. Michelsen, C.K. Moesby-Jensen & M. Monrad (2020). *Professionelle praktiseres risikovurderinger – de faktiske risici*. Uden for nummer 40, 34-47.

Falch-Eriksen, Asgeir (2018). *“Stabilitet i fosterhjem: Internasjonal forskning om barnets behov for tryk og forutsigbarhet”*. NOVA

IVO (2017). *Barns rätt till familjehemsvård av god kvalitet: Granskning av socialtjänstens myndighetsutövning rörande familjehemsplacerade barn*.

Jakobsen, I. S., Villumsen, A. M. A., & Viskum, U. (2017). *Tværfagligt samarbejde*. I. I. S. Jakobsen, M. K. Ditlevsen, & G. Walmod (red.), *Psykologi og Socialt Arbejde* (s. 350-367). Akademisk Forlag.

Jensen, B.S. (2014): *Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde – reel eller symbolsk retorik?* Ph.d. afhandling. Aalborg Universitet.

Jensen, B.S. (2015): *Støtte til inddragelse er central. Vera – tidsskrift for pædagoger.*

Jensen, B.S. og Sørensen, K.M. (2023): *Børneinddragelse i socialt arbejde.* Samfundslitteratur.

Jørgensen, L. (2006). *At være forældre, mens barnet er anbragt.* I: Jørgensen, L. & Kabel, S. (ed). *Forældreinddragelse – til barnets bedste. Rør ikke ved min datters hestehale uden at spørge mig først.* Københavns Fællesråd og KABU.

Järvinen, M. & Luckow S. T. (2020). *Sociological Ambivalence: Relationships between Birth Parents and Foster Parents.* *Sociology* 2020, Vol. 54(4) 825–841.

Kaasbøll, Jannike, Eva Lassemo og Line Melby (2018). *Rapport: Kartleggingsværktøj/matching av fosterbarn og fosterhjem: en kunnskapssammenstilling.* SINTEF.

Kloppenborg, H. & Lautsen, M. (2020). *Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling.* VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

List, M. (2006). *Familieplejens samspil med forældre.* I: Jørgensen, L. & Kabel, S. (ed). *Forældreinddragelse – til barnets bedste. Rør ikke ved min datters hestehale uden at spørge mig først.* Københavns Fællesråd og KABU.

Løvstad, C. V. (2020). *Bekymring og deltagelse - kommende forældres inddragelse i tværfaglige netværksmøder om graviditet og forældreskab.* Uden for nummer, 20(41), 14-23. <https://socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2020/12/41-UdenForNummer.pdf>

Mehlbye, j., Bolvig, I. & Kloppenborg, H.S. (2018). *Børn og unge anbragt i familiepleje – anbringelsesgrundlag, støtte under anbringelsen og børnenes trivsel.* VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Mehlbye, Jill (2014a). *Evaluering af kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver – delrapport 3: Syv kommuners praksis og erfaringer med anvendelse af kommunale og specialiserede plejefamilier.* KORA.

Mehlbye, Jill (2014b). *Evaluering af kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver – delrapport 4: Udviklingen i kommunernes anvendelse af kommunale og specialiserede plejefamilier i perioden 2012 til 2013.* KORA.

Moldestad, B. & Skibred, D. (2009). *Foreldres oplevelse av et foreldreskab på afstand.* *Fontene Forskning*, 2, 41–52.

Monrad, M. & Danneris, S. (2021). *Borgerinddragelse i socialt arbejde.* Samfundslitteratur.

Mortensøn, Marie Dam og Maja Natascha Neerbeck (2008). *Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet.* SFI.

Narey, Martin and Mark Owers (2018). *Foster Care in England: A Review for the Department for Education.*

Nielsen E.H. m.fl. (2005). *TABUKA. Tidligere anbragtes bud på kvalitet i anbringelsen af børn og unge.* Forlaget Børn og Unge.

Ofsted (2020). *Matching in foster care. Making good decisions for children in care and care leavers.*

Ottosen, Mai H. m.fl. (2014). *Anbragte børn og unges trivsel 2014.* SFI.

Rasmussen, P. S., Hestbæk, A.D og Røgeskov, M. (2020). *Svære anbringelsesager: Erfaringer fra VISO-rådgivningsforløb.* VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Social – og Boligstyrelsen (2023): *Håndbog om Barnets lov*

Social-og Boligstyrelsen vidensnotat (2021): *Styrket match af barn og anbringelsessted*. Social-og Boligstyrelsen.

Socialtilsynets materiale til godkendelse af plejefamilier (2019) <https://Social-og Boligstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/haandbog-for-socialtilsyn/godkendelse-af-plejefamilier>.

Social-og Boligstyrelsens håndbog til plejefamilier (2019 udgave) <https://Social-og Boligstyrelsen.dk/nyheder/2019/ny-handbog-til-kommunerne-om-anbringelse-i-familiepleje>.

Villumsen, A.M.; Nicolajsen, J.S. & Kitchen, K.H.F. (2024): *Børns perspektiver – fagprofessionelles arbejde med at tilvejebringe børns perspektiver*. Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Villumsen, A.M. & Standby, M.W. (2023): *Forældreinddragelse i sagsbehandling*. Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Villumsen, A.M.A & Jensen, B.S. (2022): *Inddragelse af børn og unge i socialt arbejde i Socialt arbejde med børn, unge og familier 2. udgave*. Hans Reitzels Forlag.

Villumsen, A.M.A. (2018): *Mellem socialrådgiver og familie i Villumsen, A.M.A.: Helhedsorienteret socialt arbejde med udsatte familier*. Akademisk Forlag.

Villumsen, A. M. A. (2016). *Tværfprofessionelt samarbejde: viden, begreb og praksis*. I. J. H. Lund (red.), *Tværfprofessionelt samarbejde om udsatte børn: En studiebog* (1 udg., s. 17–38). Turbine Forlaget.

Villumsen, A. M. A., Jakobsen, I. S., Lund, J. H., & Viskum, U. (2015). *Tværfprofessionelt samarbejde om udsathed hos børn og unge: et kort over landskabet af forskningsbaseret viden*. Nationalt videncenter om børn og unge. <http://www.nububupt.dk>

Wegler, B. & Warming, H. (1996): *Barnet mellem to familier*. Frederikshavn. Dafolo Forlag.

Warming, H., Fjordside, S. & Lavaud, M. A. (2017): *Det dobbelte blik*. Professionsserien. Akademisk Forlag.

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

Februar 2024